

Sventē atcerējās priesteri un folkloras vācēju Pēteri Smelteri

Pirms 135 gadiem Latgales pusē, Varakļānu pagasta Kokaros, 1868. gada 31. oktobrī trūcīgā zemnieku ģimenē dzima Pēteris Smelteris (Pīters Smeļters). Pēc Pēterburgas garīgā semināra beigšanas 1894. gadā P. Smelters strādājis par prāvestu daudzās Latgales draudzēs, bet no 1933. gada līdz mūža noslēgumam 1949. gada 7. jūlijā — Sventes draudzē Augšzemē. Šeit miris un apglabāts Sventes katoļu kapos.

P. Smelters studiju gados vāca, apstrādāja un sūtīja Kr. Baronam folkloras materiālus, sacerēja daudzus oriģināldzejoļus. Latvijas pirmās brīvvalsts laikā kā ievērojams sabiedriska darbinieks tika apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Pēc Otrā pasaules kara Sventē, kā arī viņpus Daugavas godāmajā priesterā, folkloristā un kultūras darbiniekā vārds zināmu iemeslu dēļ tika nepelnīti aizmirsts...

1993. gada 25. martā nodibināta Latvijas Pensionāru federācija — pensionāru pārstāvības un to interešu aizstāvēšanas organizācija. Šajā gadā sāka darboties Daugavpils rajona pensionāru apvienība — viena no daudzām LPF dalīborganizācijām. Tās paspārnē izveidojās Sventes pagasta pensionāru kopa "50". Bez pamatuzdevumiem visu organizāciju pienākumos ietilpst jaunatnes ētiskā un estētiskā audzināšana un kultūrvēsturisko vietējo vērtību saglabāšana. Sniedzot pensionāriem palīdzību, jāpieraksta un jāsaglabā viņu atmiņas.

Pagājuši desmit gadi. Pārlapots Sventes PPK "50" arhīvs.

1995. gada 25. aprīlī Sventes pagasta padomes priekšsēdētājas B. Vasiļevskas atbalstu notiek pagasta pensionāru pirmā kopsapulce. Vispirms agri no rīta sanākušie dodas uz vietējiem kapiem. Klusuma brīdis. Sirmgalvji, sievietes un vīrieši, noliec galvas, noliek pavasara ziedus un pūpolzariņus. Un vispirms uz sabiedriskā darbinieka, Sventes katoļu draudzes priesterā P. Smeltera un citu viņa līdzbiedru kapu kopiņām, domājot arī par tiem, kas atdusas viņpus Daugavas.

Tā dzima šī jaukā tradīcija. Tai vēlāk pievienojās pagasta bibliotēka, atjaunotais Tautas nams, kā arī Sventes vidusskola ar mūsu jauno paaudzi un skolotājiem. Un piemiņas brīži notiek katru gadu. Gan sakopjot priesteru un tuvinieku kapu kopiņas, gatavojoties mirušo piemiņas dienām vasarā, gan rudenos, kad pāri Sventes mežiem un kapsētai brāž skaudrie, dažu brīdi postošie vēji. Nāk daudzi un dažādi cilvēki. Mūžīga miera gaisma spīd aizsaulē aizgājušajām paaudzēm...

Šogad Latgales dziesminieka, mūsu garīgā tēva godināšana viņa 135. jubilejā notika 2003. gada 30. oktobrī pagasta Tautas namā. Apmeklētāji — vietējās skolas audzēkņi, skolotāji, arī pensionāri, dzejas un dziesmu cienītāji. Kultūriestādes darbinieki Sana un Viktors Petaško iepazīstināja ar garīdznieka un folklorista dzīves un darba gaitām. Tika lasīti dzejoļi. Atceroties nepelnīti aizmirstos, no skatuves latgaļu valodā skanēja arī P. Smeltera dzejolis "Calmōjs" ar neatlaidīgā celmlauža tēlu, kāds bijis arī autors. Skatītāji aplaudēja TN dramatiskā pulciņa dalībniekiem Anželai, Annai, Olgai, Jevgeņijai, Marikai, Iljušam, Kasparam un Aleksandram. Tautas dziesmas dziedāja un deklamēja vietējās vidusskolas 1.—5. klašu audzēkņi. Jauki skanēja latvju dainas "Laimiņai pavaicāju...", "Man bij dziesmu vācēlīte..." un citas.

Izmantojot vietējo novadpētnieku sakrātos materiālus, bija organizēta arī izstāde, kurā fotogrāfijās atspoguļotas vairākas epizodes no tautas gara mantu krājēja un apstrādātāja dzīves.

Mēs ceram, ka skolēni būs tie, kas turpinās mūsu tradīciju, arī Latvijai iekļaujoties ES.

Paldies "Latgales Laika" darbiniekiem, kuri palīdzēja sagatavot publicēšanai kuplās pensionāru saimes vēstules, izjusti un skaisti rakstīja par mūsu cilvēkiem un sabiedrisko darbību.

Sventes novadpētnieku vārdā šodien gribu pateikties ilūkstietim H. Lapkovskim, sventietēm M. Aļminovičai, A. Morozovai, Sventes katoļu draudzes katehētei V. Puzānei un citiem, kas dāvināja no ģimenes albūmiem vecas fotogrāfijas, kurās atspoguļoti svētieši un viņu vidū — Pēteris Smelteris, cienījamais priesteris no Latgales. Ceram, ka šī nesavtīgā palīdzība netiks mums liegta arī turpmāk.

Paldies visiem, kas mums palīdzēja.

Ar labā un veselības vēlējumiem — J. Puzāns, Daugavpils RPA valdes loceklis